MARSIANIC E VENUSIANIC - INA INTRODUCZIUN

da Silvana Derungs

NUS DICURRIN, GESTICULAIN, RULLAIN ILS EGLS, EXPRIMIN NOSS'OPINIUN CUN LA MIMICA U SCHAIN SIMPLAMAIN NAGUT. TUT QUAI È COMMUNICAZIUN. MA LA CHAPIENTSCHA – ERA SCHE OMADUS INTERLOCUTURS DISCURRAN (APPARENTAMAIN) IL MEDEM LINGUATG – N'È BETG ADINA GARANTIDA. QUAI ORAVANT TUT BETG, SCH'ILS DUS PARTENARIS DA DISCUSSIUN ÈN IN UM ED INA DUNNA.

La dunna di a ses um: «Paris sto esser ina bellezza la primavaira.»
L'um: «Betg idea.»
Um e dunna expriman autramain lur messadis – ella cun emoziuns, el cun fatgs. En quest exempel na chapescha l'um betg (u na vul betg chapir) il messadi emoziunal da la dunna, numnadamain ch'ella giess gugent ina giada a Paris – suletta u cun ses um u cun in'amia.

Discurrer u agir?

Ma i n'è betg da sa smirvegliar da tantas malenclegientschas, la finala derivan umens e dunnas da differents planets – quai almain tenor John Gray, l'autur da «Männer sind vom Mars, Frauen von der Venus» ed auters cudeschs che tractan la relaziun tranter um e dunna. Dunnas communitgeschan en media trais giadas uschè bler sco umens. En quella communicaziun èn suns sco «gea...» e «mhmm» sco er ina gestica rinforzonta medemamain integrads. Dunnas communitgeschan per cuntanscher chapientscha, umens per demonstrar independenza e superiuradad.
Quellas diversas modas d'agir u da communitgar èn er explitgablas atras l'evoluziun. Per dunnas eri impurtant da crear ina bun'atmosfera durant ch'ellas tgiravan il dachasa. Ils umens – durant la chatscha – stuevan esser concentrads, reagir spert e tschiffar la preda. Baterladas n'eran betg adequatas en talas situaziuns. Ina communicaziun stgarsa ed orientada ad ina schliaziun era necessaria – e vegn anc oz considerada sco necessaria tar ils umens.
Ils umens èn tips d'acziun. Perquai èn era scenas, nua che umens legian instrucziuns da diever dad in nov apparat fitg raras. Umens san apparentamain instinctivamain nua ch'igl è da smatgar tge buttun. Sco sch'els avessan integrà en lur gens (marsianics) il savair sur da tut las maschinas grondas e pitschnas. Ed er umens che dumondan suenter la via – *avant* che tschertgar adumbatten en tut las giassas e streglias da la citad – èn ina spezia rara. Per in um èsi impurtant da demonstrar ch'el sappia cuntanscher sia destinaziun senza agid. Dumandar per agid u conceder da na betg savair insatge signifitgescha ina sconfitta per l'um.

Dus sexs – dus linguatgs

Sco gia vis en il «dialog» survart, è la moda da communitgar dad um e dunna betg la medema. Umens han in linguatg logic, cler, precis, factic. Dunnas emballeschan lur messadis en blers pleds magari dramatics. En mintga cas èn quai pleds che l'um na chapescha betg – u fallà. Qua suondan insaquants exempels per illustrar questas malchapientschas tranter il linguatg marsianic e venusianic.
Venusianic: «Nus na giain mai en sortida.»
El chapescha: «Ti es marsch.» Per marsianic avess ses messadi tunà uschia: «Jau avess gust da sortir cun tai. Lain far insatge ensemen!»
Venusianic: «Nagin taidla.» El chapescha: «Cun tai na san ins betg discurrer. Ti ès lungurus.» Umens schessan (sch'els vulan insumma far da quellas chaussas sco «discurrer») directamain: «Jau less dicurrer cun tai. Has ti temp da tadlar in mumentin?»
Venusianic: «Jau sun stancla, na poss betg pli.» El chapescha quai sco critica e sa senta refusà en il stil da: «Ti na fas insumma nagut, jau fatsch tut.» Per che l'um dal mars chapeschia, avess ella stuì dir: «Jau sun sfinida. Prenda mai en tes bratschs e ma dà tes sustegn!»
Marsianic: «I n'è nagut.» Ella interpretescha: «Jau na sai betg, pertge ch'jau ma grittentesch. Ma gida da chattar ora quai!» Ed ella cumenza a far propostas per schliar ils problems da ses um dal mars – e quai al agita anc dapli. Per ch'ella chapeschia, avess el stuì dir: «Jau dumogn sulet mes problems. Per plaschair na dumandar vinavant.»
Marsianic: «Chara, jau hai purtà in porno da la videoteca.» Ella chapescha: «Jau ma stoss chalirar cun auters bels corps per supportar tia cellulite.» Venusianic avess quai tunà: «Chara, jau hai purtà in film erotic. Tge pensas da baiver in dagut vin e giudair ina bella saira da sex?»

Per sa chapir vala simplamain: Umens ston savair che las dunnas vulan be cumpassiun ed intimitad (e betg soluziuns), sch'ellas raquintan da lur problems. E las dunnas ston emprender da betg dramatisar memia fitg lur istorgias, lura vegn la pazienza da lur umens betg strapatschada.
E sche quai na funcziuna anc adina betg: I dat anc ils discurs cun glieud da l'agen planet.

